

Bir Sorunun Cevâbı

06-10 yaş grubu arası olan çocukların eğitim müfredatındaki birinci sınıf kitaplarında dinleri ve dünya hayatları için faydalı olacak şeylerin ister hayali şahıslar isterse hayvanların dilleri üzerine olsun resim veya hikaye ile açıklanması; tüm bunlar, sayı sayma veya bunlara benzeyen ilmi bir fikrin veya abdest, namaz ve benzeri Şer'i fikirlerin açıklanması için olması halinde caizdir.

Bunun delili ise Buhari ve Müslim'in Rabia Bintu Mauz El-Enari [Radiyallahu Anhâ]'dan rivayet ettikleri şu hadistir:

Nebi [SallAllahu 'Aleyhi ve

Sellem] **sabah erkenden ensar köylerine aşure gönderirdi. Kim kahvaltı yapmış olarak sabahlamış ise gününün geri kalanını tamamlardı. Kim de oruçlu olarak sabahlamış ise orucunu tamamlardı. Biz bazen çocuklar olmadan bazen de çocuklarla beraber oruç tutardık. Onlara hurma dalından (yontulmuş) oyuncak yapardık. Yemek için ağladıkları zaman bu oyuncuğı onlara verirdik de iftara kadar oyalanırlardı.**[Buhari] Müslim'in rivayetinde ise şöyle gelmiştir:

Onlar için hurma dalından (yontulmuş) oyuncak yapardık ve beraberimizde götürürdük. Yemek istediklerinde oyuncuğı oyalanmaları için onlara verirdik de oruçlarını tamamlarlardı.

Aişe [Radiyallahu Anhâ]'nin hadisinde ise şöyle gelmiştir:

Nebi [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]'in

yanında bebekler ile oynardım dedi.[Buhari] Müslim'in rivayetinde ise şöyle gelmiştir:

Nebi [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]'in evinde bebekler ile oynardım ve onlar da oynardı.

Birinci hadiste Rabia [Radiyallahu Anhâ] çocukları oruca alıştırıyordu. Acıktıklarında yontulmuş heykel şekli üzerine olan oyuncak ile onları oyalıyordu. Tabi ki bu, Resul [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]'in ikrarı ile oluyordu. Çünkü sahabe "Allah'ın Resulü [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]'in zamanında şöyle yapıyorduk ve şöyle idi" dedikleri zaman bu sünnetten demektir. Bu oyuncakların çocuklar dışında olanlar için haram olduğu bilinmektedir. Çünkü bunlar heykeldir ve heykeltıraş yapmak ve almak haramdır. Ancak burada dinde faydalı olan şeylerin çocuğa öğretilmesi için geldiğinden (tıpkı hadiste çocuğun oruca alıştırılmasında olduğu gibi) caiz olmuştur.

İkinci hadiste ise, Aişe [Radiyallahu Anhâ] kız çocuğı şeklindeki benzetmeler ile oynuyordu. Bu ise burada, dünyadaki bir mubaha faydası içindir. Yani haram olan benzetmeler (İnsan şeklindeki oyuncak gibi) dünyada mubah olan bir şeyde onlara faydalı olduğundan çocuklar için caizdir.

Buna binaen dünyada çocuklar için faydalı bir mubahı veya ibadet, ahlak veya buna benzer dinde faydalı olan bir hususu açıklamak için ve bu hususların hayırlı bir şey olduğunu anlamalarına ve alışmalarına yakınlaştırmak için şahısların veya hayvanların konuşması üzerine resimler, fotoğraflar ve hikayelerin kullanılması, tüm bunlar birinci hadisteki çocukların oyunla oruca alıştırmanın caizliğine kıyasen caizdir. Yine ikinci hadiste olduğu gibi çocukların mubah oyun ile oynamasının caiz olmasına kıyasen caizdir.

Bundan ayetlerin ve hadislerin bir nass gibi hayvanın dili üzerine zikredilmesi istisna edilir. Çünkü bu caiz değildir. Bilakis sadece manası ifade edilir. Zira Kur'an-ı Kerim'in ayetlerinin hayvanların dilleri üzerine zikredilmesi hayvanlar tarafından okunması demektir. Bu ise caiz değildir. Çünkü Kur'an-ı Kerim yaşanmak üzere insanlara okuması için Resul'ünün üzerine indirmiş olduğu Allah'ın kelimasıdır. Nitekim onu okuyorlar ve araştırıyorlar. Hadis de aynı şekildedir. Çünkü hadis de, Allah'ın Resulü [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]'in lisanı üzerine inmiştir.

Ancak Kur'an-ı Kerim'in ve Resul [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]'in hadislerinin manalarının çocuk hikayelerinde hayvanların lisanı üzerine zikredilmesi caizdir. Mesela, bir kıssada tavşanın tilkiye niçin bana düşmanlık besliyorsun, Allah'ın düşmanlığı haram kıldığını ve O'nun düşmanlık besleyenleri sevmediğini veya düşmanlığı kerih gördüğünü bilmiyor musun veya duymadın mı demesinin kıssada zikredilmesi caizdir. Çünkü hayvanlar O'nun emrini tespih eden ve O'na boyun eğen Allah'ın mahlukatlarıdır.

H. 14 Zilhicce 1426

M. 14 Ocak 2006